

És most, mielőtt a második rész leírását adnám, legyen szabad a sok „exotikus“ és talán excentrikusnak is „látszó kifejezésért engedelmet kérnem, azon észrevétellel, hogy azok egyikét sem én faragtam, hanem vettem azokat a magyar irodalom két vadász-műszótárából. E két műszótár tanulmányozását különösen Zsiga és Nyulassy Farkas barátainnak ajánlom, a kik valódi vadászoknak tartják magukat és ez lehet is, de hogy a vadászattant rosszul adták elő, azt bizonyítja a többi között, az is, hogy tanítványaik még az agancságszámát sem tudták megállapítani egy alkalommal előttem. Így történhetett aztán meg a koronaherczeg ő fensége vadászatain is a Marmarosban, hogy egy úr vadászkalandját ekként adta elő „Wie ich den Hirschen erschossen habe, ist er auf die vorderen Füsse gefallen.“ Ő fensége kedélyesen azt kérde a mesélőtől: „no und auf die hinteren Füsse ist er nicht gefallen?“ Persze, hogy csak a jó vadászok vették észre, hogy ő felsége különbséget kívánt tenni a láb és csülök között.

A vadásznyelvről sok nézet volt, van és lesz, de bármelyik legyen is a helyes, annyi áll, hogy az erdésznek különösebben akkor kötelessége a vadásznyelvet birni, ha kenyéradó ura szenvedélyes vadász.

Nálunk a vadászat sport és szabályszerűen most kezd üzetni, hiba lenne tehát, ha mi erdészek elmaradva, a „Kocza és lesipuskás“ jelleget nyernők el!

Rónai Antal.

A rómaiak által felhasznált tölgy- és veres-fenyőfák tartóssága.

Közli: Geisinger József, m. kir. erdész.

A római birodalom egy dicsteljes korszakára térek vissza e sorokkal, mert tárgyául Traján hidjának famaradványait választottam, mi okból tettem azt? talán hogy a caesar optimus, vagy Decebal hőstetteiről beszéljek? nem! . . . czélom „a tölgy és vörös fenyőfák tartósságának“ bizonyítása, kiindulásom ehez, tizennyolcz év előtt az ogradenai erdészetben

végzett szolgálatom alkalmakor a hid fáiról, ügyes műszaki tiszték segítségével szerzett feljegyzés, melyet a helyszínén tett vizsgálódáskor két darab hidfán végzett anatomicus eljárásról szerkesztettem, s most az Orsován beállott új erdészeti aera alkalmából bemutatni időszerűnek vélem! . .

Traján hidja, tudvalevőleg, Krisztus után 104. évben, a második daciai hadjárat megindításakor építettett, érdekes tehát az erdészre nézve tudni, hogy a vizsgálat tárgyát képező, első pillanatra külön fanemekhez tartozónak felismert két fadarab 1759. év alatt, mily változásokon ment át?

Az egyik fadarab a XXXV-rend (coniferae) tobzosokhoz tartozik s nem más, mint a pinus larix, mire a bélsugarak felé fordított fasejtek felületén látható pettyes edények elhelyezéséből, valamint a bélsugarak terjedelme és elhelyezéséből vonható le a biztos következtetés.

A második fadarab harántmetszetén feltűnően nagy edények, nagyobb és kisebb bélsugarak láthatók, a hosszmet-szetben pedig a bélsugarakkal egyenközü, pettyes, helyenkint leszorított, számtalan keskeny, pontozott fasejtet mutat fel, szintén hosszmet-szetben a kéreggel egyenközüen, nagy számban a kisebb bélsugarak láthatók, ezek igen keskenyek, s csak egy sejtsorból képezvék, szóval, minden feltalált jelből a tölgyfa ismerhető fel.

Nagyon lekötötte figyelmemet ezen a víz behatásának 1759. — 18 év előtti időről szólok — éven át kitett fákön a teljesült el- és átváltozás. A tölgyfa elvitázhatlanul az erogen átalakulás jeleit mutatja, s a barna szénképződés kezdetén áll, faállaga szembetűnően barnított, s merev keménységű, a szenesedés azonban még korántsem érte el a ligniteken látható ilynemű elváltozás fokát, hanem akkor még csak a sejtragaszra terjedett ki, miáltal a szöveték szembetűnően lazult, maguk az elemi szervek a fasejtek és edények, az őket

incrustáló állandékkal együtt még változatlanok, miért is a rajtuk volt művészi diszitmények a külbehátásnak jól álltak ellen.

A vörös fenyő ellenben az endogen átalakulás félreismerhetlen állapotában volt, tehát az előbbeni fanemmel ellentétes vegyi folyamat alatt állott, mialatt ugyanis a sejtragasz a primär sejtbőrökkel változatlanul maradt, addig a secundär lerakódás nagyon megtámasztott, mely tényállást még a pettyek kiválóan hiányos állapota is igazolja, mert ezek a legtöbb fasejtből egészen kivesztek már, sokban pedig csak alaplemeikre lehet reá ismerni, behatóbban vizsgálván tovább a fát ezen irányban, reá jöttem, hogy a pettyes edények csak a gyantamenetek közvetlen közelében változatlanok, s ezt mindenesetre a sejtközi menetek gyantatartalma okozhatta, mely védőleg folyt be az őt környező sejtekre.

Az átváltozás eme különbségéből kiindulva, azt kell következtetnem, hogy a vizsgált két famaradvány nem ugyanazon egyenlő külbefolyás alatt állott, mert midőn a tölgyfa, a lég elzáródása mellett a szenesedés folyamába lépett, az alatt a vörös fenyő, mely valószínűen légtartalma víznek volt kitéve, nagyon lassan haladó elkorhadáson ment át.

Az általam felhozottakkal ismét csak a tölgy és vörös fenyőnek kitűnő használhatóságát akartam kiemelni, s a szakszerű vizsgálódásnak archeologicus, és paläontologicus irányokbani kiterjesztését is kívánván jelezni, úgy hiszem nem vétettem, s ha talán leveletem kelletténél hosszabbra terjesztettem, mentsen ki a szakiránti jó szándék.